

POSTANOWIENIE

Dnia 31 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kamil Zaradkiewicz

w sprawie z powództwa L. R. i R. R.
przeciwko A. W.
o ustalenie nieważności umów,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 31 lipca 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanego
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 23 stycznia 2019 r., sygn. akt I ACa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 23 stycznia 2019 r. Sąd Apelacyjny w (...) w pkt I. zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w W. z 14 marca 2017 r. częściowo w punkcie pierwszym w ten sposób, że oddalił powództwo o ustalenie, że nieważna jest umowa sprzedaży nieruchomości stanowiącej zabudowaną działkę gruntu nr [...] o obszarze 9a74 m², dla której Sąd Rejonowy w W. VII Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą KW Nr (...) zawarta w dniu 1 października 2002 r., sporządzona w formie aktu notarialnego przez asesora notarialnego J. Ś.

zastępcę notariusza A. P. w Kancelarii Notarialnej w W. za numerem Repertorium A [...]; w pkt II. oddalił apelację Pozwanego A. W. w pozostałym zakresie i w pkt III. orzekł o kosztach postępowania.

W motywach rozstrzygnięcia Sąd Apelacyjny w (...) wskazał, że Sąd Okręgowy prawidłowo ocenił, że w ustalonym stanie faktycznym zachodziły przesłanki do uznania, iż Powodowie L. R. i R. R., zawierając sporne umowy, działali pod wpływem błędu w rozumieniu art. 84 k.c.

W ocenie Sądu Apelacyjnego trafnie uznał sąd I. instancji, że podpisanie przez Powódkę obu umów w dniu 1 października 2002 r. było obarczone istotnym błędem co do treści czynności prawnej, który wynikał ze słabej znajomości języka polskiego, skomplikowanego charakteru umowy, zaufania, jakim Powodowie darzyli Pozwanego, co było konsekwencją zapewnień T. K., który polecał Pozwanego jako rzetelnego i poważnego biznesmena. Sąd Apelacyjny podniósł, że Powódka podpisując akt notarialny oraz umowę zlecenia działała z zamiarem zawarcia umowy pożyczki, a w wyniku wprowadzenia jej w błąd co do treści umowy zawarła z Pozwanym w imieniu własnym i męża, umowę zupełnie innej treści. Podkreślił, że nie można mieć wątpliwości co do tego, że gdyby Powódka nie działała pod wpływem błędu, nie zawarłaby przedmiotowej umowy. Sąd Apelacyjny, odnosząc się do kwestii związanych z wiarygodnością korespondencji mailowej złożonej do akt sprawy przez Pozwanego, wskazał, że o ile sam fakt wymiany maili pomiędzy Powodem a Pozwanym nie był sporny, to jednak ich treść i zawartość była przedmiotem odmiennych wypowiedzi stron. Podniósł, że ciężar wykazania, że doszło do dokonania określonych uzgodnień w drodze wymiany korespondencji mailowej, spoczywał na Pozwanym, który jednak obowiązkowi temu nie podołał.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez Pozwanego. Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne dotyczące niemożności powoływania się na tzw. „błąd co do prawa”, o którym mowa w art. 84 k.c., w sytuacji, w której strona czynności prawnej w ogóle nie zna treści składanego oświadczenia woli, a zatem nie może pozostawać w mylnym wyobrażeniu co do treści i skutków dokonanej przez siebie czynności prawnej. W jego ocenie zachodzi również oczywista

zasadność skargi, ponieważ Sąd Apelacyjny dokonując w sprawie oceny dokumentów prywatnych w postaci wiadomości e-mail w sposób arbitralny, pomimo braku podjęcia w tymże przedmiocie inicjatywy przez Pozwanego, podważył prawdziwość i wiarygodność treści tychże wiadomości, czym w sposób istotny naruszył reguły procedury cywilnej, tj. art. 253 w zw. z art. 230 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, iż wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 i z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia tych wymagań. Sformułowane przez Skarżącego wątpliwości na tle art. 84 k.c.

nie odpowiadają założeniom przyjętym w orzecznictwie Sądu Najwyższego dla rozumienia przesłanki istotnego zagadnienia prawnego. Wyartykułowane w uzasadnieniu wniosku kwestie nie mają natury rzeczywistych problemów. Osadzone są w okolicznościach sprawy, której dotyczy skarga i są pytaniem w tej właśnie sprawie. Bogactwo stanów faktycznych, implikujące niuansowanie oceny prawnej w tego rodzaju sprawach przez sądy powszechne, nie stanowi problemu prawnego powstałego na tle konkretnych przepisów prawa, których rozstrzygnięcie niezbędne dla sprawy, stwarza realne i poważne trudności, przekraczające poziom występujący zwykle w przypadku każdego procesu decyzyjnego sądu orzekającego w konkretnej sprawie. Nie ma argumentów wskazujących na konieczność wypracowania reguł dotychczas nieomówionych w orzecznictwie i doktrynie.

Z kolei wskazanie we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej *prima facie*, bez konieczności głębszej analizy, sprzeczności orzeczenia z zasadniczymi i nie podlegającymi różnej wykładni przepisami albo jego wydania w wyniku oczywiście błędnej, widocznej bez głębszej analizy prawniczej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa. Skarżący przedstawiając jako okoliczność uzasadniającą rozpoznanie skargi kasacyjnej „oczywiste naruszenie prawa” powinien wykazać kwalifikowany charakter tego naruszenia (zob. m. in.: postanowienia Sądu Najwyższego z 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100 i z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49).

Skonfrontowanie zaskarżonego orzeczenia z uzasadnieniem wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala na stwierdzenie, iż spełniona została przesłanka oczywistej zasadności skargi, o której mowa wyżej. W motywach zaskarżonego wyroku Sąd Apelacyjny, odnosząc się do kwestii związanych z wiarygodnością korespondencji mailowej złożonej do akt sprawy przez Pozwanego, wskazał, że o ile sam fakt wymiany maili pomiędzy Powodem a Pozwanym nie był sporny, to jednak ich treść i zawartość była przedmiotem odmiennych wypowiedzi stron. Podniósł, że ciężar wykazania, że doszło do dokonania określonych uzgodnień w drodze wymiany korespondencji mailowej, spoczywał na Pozwanym, który jednak obowiązkowi temu nie podołał. Skarżący nie

uwzględnił, że w postępowaniu kasacyjnym Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, a podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów i oceny dowodów (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Istota zarzutów, z którymi Skarżący wiąże jej oczywistą zasadność polega na zakwestionowaniu poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych i oceny dowodów. Analiza zatem wniosku na tle podstaw skargi oraz motywów zaskarżonego orzeczenia, nie prowadzi do oceny, iż Sąd Apelacyjny ferując wyrok dopuścił się kardynalnych błędów, w stopniu przemawiającym za oczywistą zasadnością skargi.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przesądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.